

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 572/2025-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej Mgr. Petrom Vernarcom, advokátom, Karadžičova 16, Bratislava, proti rozsudku Správneho súdu v Košiciach č. k. 5S/16/2023-141 z 27. augusta 2024 a proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Svk/3/2025 z 26. marca 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. júla 2025 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46, čl. 47 ods. 2 ústavy, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojich práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 až 3, čl. 6 a čl. 13 ods. 1 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (ďalej len „dohovor OSN“) označenými rozhodnutiami správnych súdov vo veci prieskumu zákonnosti rozhodnutia žalovaného (Centrum právnej pomoci). Týmto žalovaný nepriznal sťažovateľke nárok na poskytnutie právnej pomoci vo veci podania ústavnej sťažnosti proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. 34C/27/2022 zo 16. októbra 2023 (ďalej len „uznesenie zo 16. októbra 2023“), dôvodiac zrejmu bezúspešnosťou sporu. Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutia správnych súdov zrušiť. Požaduje aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a náhradu trov konania.

2. Uznesením zo 16. októbra 2023 mestský súd sťažovateľke, ktorá v konaní o nariadení neodkladného opatrenia vystupovala v procesnom postavení žalovanej v 1. rade, priznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Následná žiadosť sťažovateľky, ktorou sa domáhala priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci „na podanie sťažnosti proti tomuto uzneseniu a taktiež ústavnej sťažnosti“, bola opatrením žalovaného z 13. novembra 2023 rozdelená na 2 časti; (i) žiadosť vo veci sťažnosti proti uzneseniu zo 16. októbra 2023 a (ii) žiadosť vo veci ústavnej

sťažnosti proti uzneseniu zo 16. októbra 2023. Potom žalovaný vydal rozhodnutie z 13. novembra 2023, ktorým priznal sťažovateľke nárok na poskytnutie právnej pomoci vo veci spisania a podania sťažnosti proti uzneseniu zo 16. októbra 2023. Naopak, v ďalšom (preskúmanom) rozhodnutí zo 6. decembra 2023 žalovaný konštatoval, že vo veci podania ústavnej sťažnosti proti uzneseniu zo 16. októbra 2023 ide o zrejmu bezúspešnosť sporu podľa § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z. z.“), a z tohto dôvodu nárok na poskytnutie právnej pomoci sťažovateľke v uvedenej časti nepriznal.

3. Správny súd postupom podľa § 190 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol napadnutým rozsudkom správnu žalobu, ktorou sa sťažovateľka domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci. Proti tomuto rozsudku sťažovateľka podala kasačnú sťažnosť a za jej dôvody označila § 440 ods. 1 písm. f), g) a h) SSP. Najvyšší správny súd kasačnú sťažnosť napadnutým rozsudkom pre jej nedôvodnosť zamietol postupom podľa § 461 SSP, konštatujúc neexistenciu dôvodov na odchýlenie sa od zásadných záverov prijatých správnym súdom vo veci samej.

4. Popri kasačných námietkach procesného charakteru [§ 440 ods. 1 písm. f) SSP], ktoré podľa najvyššieho správneho súdu nepredstavovali porušenie zákona zo strany správneho súdu s intenzitou opodstatňujúcou záver o porušení práva sťažovateľky na spravodlivý proces, vyčnievala v konaní pred správnymi súdmi zásadná právna otázka naplnenia podmienky § 6 ods. 1 písm. b) v spojení s § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. [§ 440 ods. 1 písm. g) SSP]. Aj v tomto prípade sa najvyšší správny súd stotožnil s právnym posúdením správneho súdu o bezúspešnosti sporu, t. j. konania o ústavnej sťažnosti v čase, keď uznesenie zo 16. októbra 2023 nebolo právoplatné. Pokiaľ ide o ďalší z uplatnených kasačných dôvodov [§ 440 ods. 1 písm. h) SSP], najvyšší správny súd nevhliadol aj vzhľadom na simplexný spôsob jeho vyjadrenia podobnosť prejednávanej veci so sťažovateľkou označenou „prejudikátúrou“.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Porušenie základných princípov práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru), práva na právnu pomoc (čl. 47 ods. 2 ústavy) a práva na účinný právny prostriedok (čl. 13 dohovor) sťažovateľka identifikovala v neprímerane reštriktívnom výklade pojmu zrejma bezúspešnosť sporu obsiahnutého v § 6 ods. 1 písm. b) v spojení s § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. S akcentom na pojem „zrejma“ bezúspešnosť sporu musí ísť podľa sťažovateľky o predpoklad s takou výraznou šancou na neúspech, oproti ktorej sa bude šanca na úspech zdať ako právne nemožná. Tvrdí, že správne súdy postavili svoje právne posúdenie výhradne na § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), hoci z obsahu správnej žaloby a kasačnej sťažnosti bolo zrejmé, že sťažovateľka v konaní opakovane poukazovala na § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde formulujúce jednoznačnú výnimku z pravidla v § 132 ods. 2 tohto zákona. V tejto súvislosti namieta, že na uvedenú zásadnú námietku najvyšší správny súd neprihliadol, len sa stroho stotožnil so závermi správneho súdu pridržiavajúceho sa striktne § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

6. V ďalšom slede sťažovateľka tvrdí, že zamietnutím žiadosti z dôvodu jej predčasnosti išlo o neproporciálny zásah do práva na súdnu ochranu a právnu pomoc sťažovateľky, ak existoval iný procesný postup, ktorým by k zásahu do uvedených práv nedošlo. V tejto súvislosti s odkazom na § 25 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. o subsidiárnom použití zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) poukazuje na to, že konanie o opravnom prostriedku proti uzneseniu zo 16. októbra 2023 malo predstavovať v správnom konaní predbežnú otázku, ktorá by správnemu orgánu umožnila prerušiť konanie postupom podľa § 29 správneho poriadku až do právoplatného rozhodnutia mestského súdu o sťažnosti proti uzneseniu mestského súdu. Ako ďalší príklad minimalizácie zásahu do jej práv uvádza aj možnosť žalovaného rozdeliť žiadosť sťažovateľky na ďalšie dve konania, a to konanie (i) vo veci ústavnej sťažnosti proti inému zásahu vo veci neoprávnenej lustrácie sťažovateľky – keďže zásah do práv sťažovateľky nastal aj postupom súdu – a (ii) vo veci ústavnej sťažnosti proti uzneseniu zo 16. októbra 2023. K tomu sťažovateľka uvádza, že mienila podať viacero ústavných sťažností, a to osobitne proti nesprávnemu postupu, pri ktorej by nebolo možné *a priori* bez akýchkoľvek pochybností konštatovať neúspešnosť podania ústavnej sťažnosti.

7. Sťažovateľka už v konaní pred správnymi súdmi namietala vznik zbytočných prietáhov (napr. oneskorené sprístupnenie elektronického spisu, zdĺhavá komunikácia, doposielanie pošty protistrane) vrátane okolností týkajúcich sa sa neoznámenia verejného vyhlásenia rozsudku. Namietá vágnosť a arbitrárnosť odkazu najvyššieho správneho súdu na odbornú spisbu reflektovanú do rozhodovacej praxe kasačného súdu bez toho, aby ponúkol odkaz na takúto súdnu prax. Namiesto toho poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 290/2024 z 25. júla 2024 a na kritériá rozhodné pre posúdenie prietáhov:

- a) s odkazom na judikatúru ústavného súdu tvrdí, že skutkovo a právne zložité konanie je iba také, ktoré si na posúdenie skutočnosti vyžaduje ustanovenie znalca s osobitnými odbornými znalosťami, ako aj konanie, v ktorom je potrebné zabezpečiť rôzne dôkazy,
- b) pokiaľ ide o správanie sťažovateľky v konaní, tá bola od počiatku v konaní maximálne súčinná,
- c) k správaniu súdu uvádza, že bol to práve správny súd, ktorý konanie zaťažil prietáhmi, keď neprimerane dlhé lehoty nemali pôvod ani v právnej či faktickej zložitosti konania, ani v správaní účastníkov konania.

8. Porušenie označených ustanovení dohovoru OSN sťažovateľka, ktorá je osoba so zdravotným postihnutím v nepriaznivej sociálnej situácii, identifikovala v tom, že správny súd postupoval voči sťažovateľke menej priaznivo než v prípade osôb bez zdravotného postihnutia. S poukazom na napadnutý rozsudok správneho súdu argumentuje nekonzistentným až svojvoľným postupom týkajúcim sa nepoučenia sťažovateľky o možnosti zvoliť si advokáta bezodkladne po podaní správnej žaloby, avšak na jej repliku ako prvé podanie vo veci realizované advokátom odmietol prihliadať, iba z nej akceptoval vyjadrenie o tom, že nežiada nariadenie pojednávania vo veci, hoci nariadenie pojednávania bolo vzhľadom na vykonané dokazovanie potrebné (§ 107 ods. 1 SSP). Taktiež dodáva, že správne súdy nevenovali žiadnu pozornosť sťažovateľke s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, čo potvrdzuje záver o naplnení definície v čl. 2 dohovoru OSN týkajúceho sa diskriminácie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie namietaných práv napadnutými rozsudkami správnych súdov, ktoré pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu konajúceho o nároku sťažovateľky na poskytnutie právnej pomoci mali opomenúť viaceré – pre procesný postup, ale aj pre vec samotnú – zásadné argumenty sťažovateľky. Podstatná ústavnoprávna argumentácia sťažovateľky atakuje najmä nedostatočné odôvodnenie napadnutých rozhodnutí správnych súdov, ako aj vznik zbytočných prieťahov v konaní, v ktorom súdy nevenovali náležitú pozornosť dlhodobu nepriaznivému zdravotnému stavu sťažovateľky.

10. Ústavný súd sa najskôr zaoberal tým, či má právomoc preskúmať obidva napadnuté rozsudky. Vo vzťahu k porušeniu práv sťažovateľky rozsudkom krajského súdu uvádza, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavná ochrana poskytovaná ústavným súdom je postavená na princípe subsidiarity. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka mohla podať kasačnú sťažnosť (čo aj využila), o ktorej najvyšší správny súd rozhodol napadnutým rozsudkom. Právomoc najvyššieho správneho súdu rozhodnúť o kasačnej sťažnosti sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodnúť o ústavnej sťažnosti proti rozsudku krajského súdu. Vzhľadom na uvedené bolo potrebné jej sťažnosť v časti proti namietanému rozsudku krajského súdu odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu. Preto ústavný súd bude posudzovať opodstatnenosť ústavnej sťažnosti len vo vzťahu k rozsudku najvyššieho správneho súdu, ktorý však hodnotil aj v kontexte záverov rozsudku krajského súdu.

11. V súvislosti s nastolenými otázkami v ústavnej sťažnosti je potrebné najprv poukázať na aktuálnu judikatúru ústavného súdu a v nej obsiahnuté všeobecné východiská týkajúce sa právomoci ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Táto predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci podieľajúcich sa na ochrane ústavnosti. Meritórny prieskum v konaní o ústavnej sťažnosti z hľadiska požiadaviek na výklad a použitie tzv. podústavného práva bude možné realizovať až vtedy, ak všeobecné súdy uskutočnia úplné právne posúdenie veci zahrňujúce tiež vysporiadanie sa so sťažovateľovou uplatnenou argumentáciou [rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 4093/17 (63/2018 USn.)]. Z uvedeného vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o ústavnej sťažnosti predstavuje finálny prostriedok nápravy v sústave štátnych orgánov v rámci nevyhnutého článku reťazca subsidiarity (IV. ÚS 640/2022).

12. S rešpektom k subsidiárnej právomoci a k osobitnému postaveniu ústavného súdu, ktoré možno obrazne prirovnať k „záchrannej brzde“ používanej v prípade zlyhania všetkých obvyklých a predvídaných prostriedkov, možno vyhodnotiť, že nepriznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci sťažovateľke z dôvodu nevyčerpania všetkých dostupných právnych prostriedkov je ústavne udržateľné. Na podporu tohto tvrdenia ústavný súd zdôrazňuje, že ochrana základných práv a slobôd je v rámci vzťahu medzi všeobecnými súdmi a ústavným súdom podľa princípu subsidiarity delená a postupná, nie delená a súbežná (I. ÚS 182/2023) Z pozície ústavného súdu preto možno vyhodnotiť, že podanie ústavnej sťažnosti sťažovateľkou proti neprávoplatnému uzneseniu zo 16. októbra 2023 za stavu, ak podala proti tomuto uzneseniu sťažnosť, by bolo v takomto prípade v konaní pred ústavným súdom vyhodnotenú ako predčasné podanie.

13. Vo vzťahu k námietke nezohľadnenia § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd dáva za pravdu sťažovateľke, že sa ňou najvyšší správny súd nezaoberal, avšak nesúhlasí s tým, že by bola pre súdenú vec podstatná. Aplikácia tohto ustanovenia je totiž v prípade sťažovateľky vylúčená, keďže podaním sťažnosti zo 16. novembra 2023 proti uzneseniu zo 16. októbra 2023 (por. bod 27 napadnutého rozsudku správneho súdu, *pozn.*) už vyčerpala právny prostriedok, ktoré jej priznáva zákon na ochranu jej základných práv. Naproti tomu jedna z hypotéz právnej normy v § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde výslovne predpokladá nevyčerpanie zákonom priznaných právnych prostriedkov, ku ktorému musí pristúpiť splnenie ďalšej podmienky preukázania dôvodov hodných osobitného zreteľa. Opomenutie tejto kasačnej námietky, ktorá je bez zjavnej právnej relevancie, preto neznamená, že napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu bol nedostatočne odôvodnený.

14. V nasledujúcom slede je potrebné uviesť, že ani ďalšie argumentačné „odbočky“ (s ktorými sa ústavný súd vysporadúva nižšie, *pozn.*) od samotného jadra veci formulované v správnej žalobe, kasačnej či ústavnej sťažnosti, nemajú za následok arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť napadnutých rozsudkov správnych súdov.

15. Záver najvyššieho správneho súdu (v zhode so záverom správneho súdu) formulovaný na základe autentickej analýzy obsahu žiadosti o poskytnutie právnej pomoci (bod 31 napadnutého rozsudku) a jej následného vyhodnotenia (bod 32 napadnutého rozsudku) pojednávajúci o tom, že z tejto žiadosti nevyplýva, že by sťažovateľka chcela podať ústavnú sťažnosť taktiež proti postupu mestského súdu (bod 33 napadnutého rozsudku), je podľa názoru ústavného súdu jasne, určito a zrozumiteľne odôvodnený a nevykazuje žiadne znaky arbitrárnosti.

16. Sťažovateľka taktiež namietala, že správne súdy jej vytkli neurčitost' vyjadrenia predmetu žiadosti o poskytnutie právnej pomoci. Nemožno sa však stotožniť s názorom sťažovateľky, že táto neurčitost' nesmie ísť na ťarchu navrhovateľa, najmä ak správny orgán žiadnu výzvu na doplnenie (§ 10 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z.) neadresoval, pretože ide podľa názoru ústavného súdu o tvrdenie nepresné a chybné. Pre súdenú vec je totiž podstatné, že zo žiadosti o poskytnutie právnej pomoci sťažovateľke (tak, ako ju analyzovali správne súdy) nevyplýva, že by vôbec vymedzila zámer podať ústavnú sťažnosť proti postupu mestského súdu. Argumentácia sťažovateľky o potrebe aktivácie § 10 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. v podobe výzvy žalovaného na doplnenie ďalších údajov a dokladov by bola relevantná, ak by sťažovateľka aspoň opisom uviedla, že chce namietat' postup mestského súdu. Ústavný súd preto považuje názor najvyššieho správneho súdu v bode 33 odôvodnenia o neprípustnosti obsahového dotvorenia žiadostí a jej rozšírenia na iný spor za adekvátne. V nadväznosti na uvedené je ďalší názor sťažovateľky o potrebe rozdelenia žiadosti na ďalšie dve konania (jednak proti uzneseniu a jednak proti postupu) v okolnostiach tejto veci právne bez významu.

17. Sťažovateľka ďalej argumentovala tým, že prerušenie administratívneho konania až do právoplatného skončenia konania o sťažnosti pred mestským súdom by predstavovalo menší zásah do jej základných práv a slobôd. Na tomto mieste je potrebné uviesť, že správny súd akcentujúci v bode 38 priznanie právnej pomoci pre určitý konkrétny úkon právnej pomoci podľa názoru ústavného súdu správne uviedol, že medzi podmienky na strane žiadateľa podľa § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. nepatrí určitý konkrétny výsledok budúceho alebo dosiaľ neukončeného sporu. Aj podľa ústavného súdu tak v tejto veci nemožno medzi predbežné otázky riešené v tomto

type administratívneho konania podľa § 29 ods. 1 správneho poriadku zaradiť dosiahnutie určitého výsledku budúceho sporu.

18. Pokiaľ ide o namietanú „procedurálnu nespravodlivosť“ v podobe parciálne vymedzených „pochybení“ v postupe správneho súdu a súčasne aj namietané nedostatočné odôvodnenie najvyššieho správneho súdu (body 24 až 28), ústavný súd konštatuje, že pri posudzovaní procesného postupu súdu je možné a ústavne akceptovateľné klásť väčší dôraz na požiadavku intenzity zásahu do práva na spravodlivý proces (bod 27 napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu). Judikatúra ústavného súdu je taktiež obdobne vybudovaná na všeobecnom pravidle, že nie každé porušenie zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu (IV. ÚS 104/2012, I. ÚS 9/2013, IV. ÚS 629/2012, II. ÚS 372/2012, II. ÚS 373/2012, I. ÚS 281/2023). Sťažovateľkou popísané nedostatky by aj podľa názoru ústavného súdu samy osebe nemuseli niest' potenciál nedovoleného zásahu do sťažovateľkinho základného práva na súdnu ochranu. Z týchto dôvodov ústavný súd považuje záver najvyššieho správneho súdu o nezistení toho, že by správny súd svojím postupom znemožnil uskutočnenie procesných práv sťažovateľky, za ústavne akceptovateľný.

19. Z obsahu ústavnej sťažnosti v časti namietaných priet'ahov v konaní pred správnym súdom, ktorá je v podstatnom len recykláciou kasačnej sťažnosti bez osobitného zohľadnenia, že konanie pred správnym súdom je už právoplatne skončené, vyplýva, že sťažovateľka sa domáha revízie podstatného záveru najvyššieho správneho súdu o nedostatku intenzity zásahu do práva na spravodlivý proces (por. predošlý bod tohto uznesenia, *pozn.*). Keďže došlo k právoplatnému ukončeniu konania pred správnym súdom a právna neistota sťažovateľky už bola odstránená, ústavný súd sa nezaoberal posúdením jednotlivých kritérií, ktoré sú rozhodné pre posúdenie vzniku priet'ahov v konaní. V zmysle judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva sa právna ochrana sťažovateľkou označenému základnému právu poskytuje len vtedy, ak bola uplatnená v čase, keď namietané porušenie mohlo ešte trvať (IV. ÚS 637/2013, I. ÚS 181/2024, Mazurek proti Slovenskej republike, č. 16970/05). Sťažnostná námietka o vzniku zbytočných priet'ahov pred správnym súdom je preto nedôvodná.

20. Zhrňujúc už uvedené, ústavný súd uzatvára, že medzi obsahom označených práv a napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu absentuje akákoľvek príčinná súvislosť, na základe ktorej by bol ústavný súd oprávnený vysloviť porušenie označených článkov ústavy, dohovoru, resp. dohovoru OSN napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu. Súčasne nezistil taký postup správnych súdov, ktorý by preukazoval tvrdenie sťažovateľky o diskriminačnom prístupe. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky preto v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

21. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. októbra 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu